

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.06.1990, sp. zn. 10 Co 109/90, ECLI:CZ:NS:1990:10.CO.109.1990.1

Číslo: 39/1991

Právní věta: Základní podmínkou zvýšení důchodu pro bezmocnost (§ 70 zákona č. 100/1988 Sb.) je trvalost bezmocnosti důchodce. Nejde tu o ekvivalent pojmu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ve smyslu ustanovení § 17 vyhlášky č. 149/1988 Sb. jako předpokladu invalidity i částečné invalidity. Trvalost potřeby pomoci ze strany jiné osoby (§ 36 vyhlášky č. 149/1988 Sb.) je podmínkou zvýšení důchodu u všech stupňů bezmocnosti o tuto dlouhodobou potřebu nejde při přechodném, byť i opakovaném zhoršení zdravotního stavu.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 19.06.1990

Spisová značka: 10 Co 109/90

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení

Předpisy: 100/1988 Sb. § 70 149/1988 Sb. § 17
§ 36

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39

Základní podmínkou zvýšení důchodu pro bezmocnost (§ 70 zákona č. 100/1988 Sb.) je trvalost bezmocnosti důchodce. Nejde tu o ekvivalent pojmu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ve smyslu ustanovení § 17 vyhlášky č. 149/1988 Sb. jako předpokladu invalidity i částečné invalidity.

Trvalost potřeby pomoci ze strany jiné osoby (§ 36 vyhlášky č. 149/1988 Sb.) je podmínkou zvýšení důchodu u všech stupňů bezmocnosti; o tuto dlouhodobou potřebu nejde při přechodném, byť i opakovaném zhoršení zdravotního stavu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 19. 6. 1990, [10 Co 109/90](#))

Navrhovatelka M. H., která po podání žádosti o změnu důchodové dávky a po rozhodnutí o této žádosti zemřela, byla od roku 1981 až do své smrti (20. 1. 1990) poživatelkou zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost. Rozhodnutím bývalého Úřadu pro důchodové zabezpečení v Praze ze 4. 5.

1989 byla zamítnuta její žádost o změnu stupně zvýšení důchodu pro bezmocnost s odůvodněním, že podle posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého ONV v S. ze 16. 2. 1989 je nadále pouze částečně bezmocná.

V opravném prostředku navrhovatelka namítala, že se její zdravotní stav podstatně zhoršil v srpnu 1988, a to tak, že to odpovídá převážně bezmocnosti. Požadovala, aby její zdravotní stav byl přešetřen a bylo jí přiznáno zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost zpětně od srpna 1988.

Krajský soud v Českých Budějovicích opravnému prostředku navrhovatelky nevyhověl a rozhodnutí potvrdil, když z výsledků provedených důkazů, zejména z posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého KNV ze 7. 9. 1989, doplněného dalším posudkem ze 11. 12. 1989, zjistil, že navrhovatelka potřebovala trvale obsluhu a pomoc jiné osoby jen při některých nezbytných úkonech, např. při oblékání, koupání a přípravě léků. Jinak byla všech běžných životních úkonů schopná bez cizí pomoci, jak bylo zjištěno členy posudkové komise při osobní návštěvě dne 15. 8. 1989. Tvrzení navrhovatelky, že se její zdravotní stav i míra soběstačnosti zhoršily v srpnu 1988, posudková komise akceptovala jen do té míry, že šlo pouze o přechodné zhoršení zdravotního stavu, pro které byla navrhovatelka hospitalizována, nikoli o trvalé zhoršení zdravotního stavu, které by jí činilo neschopnou při hlavních životních úkonech. Tento závěr posudková komise nezměnila ani po přihlídnutí k námitkám zástupkyně navrhovatelky a podrobném prostudování zdravotní dokumentace navrhovatelky od srpna 1988 do podání doplňujícího posudku dne 11. 12. 1989 včetně zprávy o hospitalizace navrhovatelky na interním oddělení OÚNZ v S. od 14. 5. do 15. 6. 1989. Ve shodě s tímto posudkem dospěl soud prvního stupně k závěru že navrhovatelka nebyla převážně bezmocná podle ustanovení § 70 zákona č. 100/1988 Sb. a § 36 odst. 2 vyhlášky č. 149/1988 Sb., protože nepotřebovala trvale pomoc jiné osoby při hlavních životních úkonech, a že tedy byla navrhovatelka nadále jen částečně bezmocná.

Dcera zemřelé navrhovatelky podal proti tomuto usnesení soudu prvního stupně odvolání, předložila oznámení o úmrtí navrhovatelky dne 20. 1. 1990 a současně uvedla, že na ni přešlo právo z uplatněného nároku, protože zemřelá navrhovatelka žila od srpna 1988 v její domácnosti a protože ona je jedinou dědičkou navrhovatelky. Setrvala na námitkách uvedených již v opravném prostředku a v průběhu přezkumného soudního řízení. Namítala nesprávnost posudků posudkové komise sociálního zabezpečení KNV s poukazem na to, že komise neměla k dispozici zdravotní dokumentaci její matky před podáním posudku. Dále uvedla, že 10. 1. 1990 dala matku na léčení do Léčebny dlouhodobě nemocných ve V. pro silné neovladatelné průjmy a špatné polykání. Dne 16. 1. 1990 matka spadla z postele, utrpěl zlomeninu krčku kyčelního kloubu a dne 20. 1. 1990 zemřela na embolii do plic (po zlomenině). Požadovala, aby řízení bylo doplněno vyžádáním protokolu o pitvě, v němž je potvrzeno těžké onemocnění matky, a aby usnesení soudu prvního stupně bylo změněno tak, že navrhovatelce náleželo zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost od srpna 1988.

Nejvyšší soud České republiky potvrdil usnesení soudu prvního stupně a náhradu nákladů odvolacího řízení účastníkům nepřiznal.

Z odůvodnění:

Rozhodnutí o zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost musí vycházet z odborného lékařského posouzení. V přezkumném soudním řízení byla k takovému posouzení povolána ze zákona (§ 13 písm. a/ zákona č. 114/1988 Sb.) posudková komise sociálního zabezpečení příslušného krajského národního výboru. I takový posudek musel soud hodnotit spolu s ostatními provedenými důkazy podle zásad upravených v ustanovení § 132 o. s. ř., tedy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti a přitom pečlivě přihlížet ke všemu, co za řízení vyšlo najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.

Soud prvního stupně v projednávané věci takto postupoval a ani odvolací soud nemá důvod pochybovat o správnosti a úplnosti posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého KNV ze 7. 9. 1989, doplněného 11. 12. 1989, neboť je v něm uvedeno a přesvědčivě zdůvodněno, proč matka navrhovatelky byla jen částečně bezmocná. Uvedený posudek byl komisí podán po opakovaném studiu zdravotní dokumentace navrhovatelky vedené obvodním lékařem, a zpráv o její hospitalizaci na interním oddělení nemocnice v S. od 24. 8. do 12. 9. 1988 a od 14. 5. do 15. 6. 1989, jakož i dalších záznamů o zdravotních potížích navrhovatelky a jejím léčení až do 26. 9. 1989. Zdravotní stav a schopnost sebeobsluhy navrhovatelky byly přešetřeny při návštěvě členů posudkové komise v bytě navrhovatelky 15. 8. 1989. Při této návštěvě navrhovatelka členům komise sdělila, že její zdravotní stav se zhoršil od dubna 1989, a proto od návratu z nemocnice v S. (15. 6. 1989) žila u dcery, která se jí starala o donášku jídla, přípravy jídla, prala jí prádlo a připravovala prášky, pomáhala jí s velkou koupelí a doprovázela ji před dům. V době návštěvy byla navrhovatelka sama doma, sama členům komise otevřela, po bytě se pohybovala pomalu, ale bez opory, sama si sedla a vstala bez opory. Členové komise při této návštěvě zjistili, že se navrhovatelka sama umyla, učesala, snědla připravený pokrm, vstala z lůžka a položila se na ně a potřebovala pomoc hlavně při oblékání spodní části těla. Mluvila zřetelně, rozuměla hovorové řeči a uvedla, že se léčí na vysoký krevní tlak, štítnou žlázu, bolesti kloubů a závratě. Na základě těchto zjištění dospěla posudková komise ve svých posudcích k jednoznačnému závěru, že navrhovatelka nebyla převážně bezmocná a byla jen částečně bezmocná. Podle těchto posudků tedy dlouhodobě nepotřebovala pomoc druhé osoby při hlavních životních úkonech. Pokud k tomu došlo, šlo o přechodnou dobu při postižení oboustranným zápalem plic a močovou infekcí a tento stav se po vyléčení upravil.

K námitkám v podaném odvolání, že navrhovatelka byla převážně bezmocná od srpna 1988 se zřetelem na onemocnění, která u ní byla zjištěna při pitvě, je třeba uvést, že pro nárok na zvýšení důchodu pro bezmocnost ve smyslu ustanovení § 70 zákona č. 100/1988 Sb. není rozhodné, jakým onemocněním důchodce trpí, ale zda je trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou. Základní podmínkou je trvalost bezmocnosti. Ta však není ekvivalentem pojmu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ve smyslu ustanovení § 17 vyhlášky č. 149/1988 Sb., který je základním předpokladem u invalidity i u částečné invalidity. Trvalost potřeby pomoci jiné osoby podle ustanovení § 36 vyhlášky č. 149/1988 Sb. je jednou z podmínek všech stupňů bezmocnosti. Nejde proto o zvýšený stupeň bezmocnosti v těch případech, kdy je nutno poskytovat oproti dřívější době zvýšenou péči, avšak jen v důsledku přechodného, byť i opakovaného zhoršení zdravotního stavu. To platí v daném případě i pro dobu od rozhodnutí soudu prvního stupně, tj. od 28. 12. 1989 do 20. 1. 1990, kdy navrhovatelka v době zhoršení zdravotního stavu náhle zemřela.

Bylo také v řízení před soudem doloženo, že tu došlo k přechodu nároku při úmrtí navrhovatelky na její dceru ve smyslu ustanovení § 104 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. /1/

Z uvedených důvodů bylo usnesení soudu prvního stupně jako věcně správné odvolacím soudem podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrzeno.

Poznámky pod čarou:

1) Srov. k tomu i rozhodnutí uveřejněné pod č. 32/1990 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.